

L'ardit barceloní de l'any 1635

JOAN VILARET I MONFORT

L'any 1973 vaig publicar a *Acta Numismàtica* un senzill article que pretenia inventariar els ardots barcelonins de Felip III. Allí vaig deixar ben establerts els tres tipus d'ardit que presenta l'amonedatge d'aquest rei. El primer tipus, la darrera encunyació del qual és de l'any 1629, encadena sense innovacions amb els ardots del regnat anterior. El tipus segon comprèn els ardots datats entre els anys 1632 i 1640. Es diferencien dels primers per la concepció del bust i possiblement són feina d'una altra mà. Integren el tipus tercer els ardots encunyats immediatament després de la guerra. El bust és un retrat del sobirà i per llur revers també s'identifiquen molt bé, ja que tenen la particularitat d'introduir la llegenda amb una petita estrella de cinc puntes.

Corresponents al segon tipus descrit, consignava les dates 1632, 1633 i 1640. A desgrat de les relacions de Heiss i de Botet, exclouia la data de 1635, perquè em mancaven proves satisfactòries de la seva existència.

El número 10 de la làmina 82 de l'obra de Heiss quedava ben demostrat que era un dibuix inexacte, perquè estava en contradicció amb el mateix text explicatiu. Restava incerta la veracitat del número 11, reproduït únicament per la banda de l'escut. Jo m'inclinava a dubtar de la seva realitat, justificant el meu escepticisme en el fet que, tot i haver tingut l'avinentesa d'examinar quantitats importants d'ardits, mai n'havia descobert cap de l'any 1635. El Catàleg de la importantíssima col·lecció de Vidal Quadras, redactat amb remirament i en general molt fiable, tampoc recollia l'indicat millèsim. Probablement aquesta significativa absència fou la raó decisiva que va fer cristallitzar el meu dubte.

Tanmateix no són infreqüents en la Numismàtica els obligats canvis de rumb i d'opinió. L'existència de la moneda qüestionada se'm féu evident quan l'amic Colobrans, poc abans de deixar-nos per sempre, va proporcionar-me un ardit de Felip III que per les característiques del retrat pertanyia ostensiblement al tipus segon i en el revers del qual s'hi llegia ben precisa la data de 1635.

Un altre exemplar, potser encara més nítid que el meu, dispersat suara

en una venda pública de la casa Arriols de Tarragona, ha vingut a confirmar l'autenticitat i no manipulació de la peça que jo posseïa.

Publico la fotografia del meu ardit i en dono el pes, que és de 1,4 gr. i el Ø de 17,5 mm. (núm. 1).

A propòsit del repetit segon grup d'ardits de Felip III, gràcies a Miquel Crusafont, que n'és l'afortunat posseïdor, puc ampliar-ne el Catàleg amb una curiosa variant. Es tracta d'un ardit de l'any 1640, de pes 1,53 gr. i Ø 17,7 mm., que té a la llegenda del revers la segona C repetida, llegint-s'hi: BARCINOCCIVITAS (núm. 2).

Per acabar he de dir que la rectificació exposada en el present escrit m'ha refermat la idea que fa temps tinc formada de la gran vàlua de l'obra de Heiss, la qual, elaborada amb els limitats mitjans propis del seu moment, fou escrita amb una rectitud científica exemplar. Cal tenir molt en estima les afirmacions de l'eminent numismàtic del segle passat, estudiós incansable de la moneda hispànica a través de tota la seva dilatada cronologia.